

Critici literari romani

EUGEN LOVINESCU (1881 - 1943)

OPERA: Pasi pe nisip (1906); Critica I-II (1909) -III-IV (1916); V-VI (1921); VII-X (1922,1929); Istoria civilizatiei romane moderne (trei volume, 1924-1925), Istoria literaturii romane contemporane (cinci volume, 1926-1929); Gr. Alexandrescu (1909); Costache Negruzzi (1913); Gh. Asachi (1921); Titu Maiorescu (doua volume, 1940); Titu Maiorescu si posteritatea lui critica (1943); Titu Maiorescu si contemporanii lui (doua volume. 1943-1944); Memorii (trei volume, 1930, 1932, 1937); Aquaforte (1941); Aripa mortii (1913); Bizu, Firu-n patru (1932); Diana. Mili (1936); Acord final (1938- 1939); Mite, Balauca (1934-1935); Antologia scriitorilor ocazionali (1943); Antologia ideilor junimiste (1943); traduceri din Tacit, Horatiu, Virgiliu, Homer etc.

"E. Lovinescu este, nu mai incapa vorba, un mare critic si, fara a cauta solemnitatea cuvintelor, sa spunem ca un spirit in care sa se intalneasca o atat de mare iubire cu o mai dreapta si inteligenta cruzime fata de literatura, cultura noastra n-a mai avut. Caci E. Lovinescu se confunda la meridianul nostru spiritual cu insasi fiinta Criticului, cu omul, altfel zis, ce da de noua pana la nouazeci si noua de ori roata unei opere pentru a gasi o poarta ce duce spre lumea ei secreta." - Eugen Simion

TUDOR VIANU (1897 - 1964)

OPERA: Influenta lui Hegel in cultura romana (1933); Estetica (1934-1936); Ion Barbu (1935); Arta prozatorilor romani (1941); Introducere in teoria valorilor intemeiata pe observatia constiintei (1942); Filosofia culturii (1944); Problema metaforei si alte studii de stilistica (1957); Literatura universala si literatura nationala (1956); Studii de literatura universala si comparata (1960); Poezia lui Eminescu (1930); Al. Odobescu (1960); Studii de literatura romana (1965); Versuri (1957); traduce din opera lui Shakespeare si Goethe.

"Arta prozatorilor romani de d. Tudor Vianu (Editura Contemporana) e o lucrare de o deosebita insemnatate, sortita sa umple un gol de multa vreme simtit in cultura noastra. Critica literara n-a acordat totdeauna atentia cuvenita tehnicii scrisului. Preocupata de continutul psihologic sau de tendintele ideologice ale operelor, s-a multumit sa caracterizeze sumar cate un aspect stilistic, de ordinea evidentei, a autorului, notandu-l cu "bine" sau "rau", pentru "frumusetea" limbii sau neglijarea ei. Dintre criticii universitari, numai defunctul Ovid Densusianu consacrase cateva cursuri estetice limbii noastre, dar intr-un spirit academic si orientat mai cu seama asupra deficientelor stilistice. Lucrarea d-lui Tudor Vianu priveste evolutia estetica a literaturii romane, de la I. Heliade-Radulescu pana in zilele noastre, intr-un spirit pozitiv, atent sa surprinda toate cuceririle treptate, obtinute succesiv in decursul unui secol. E un model de critica pozitiva, insufletita de cel mai sincer duh de valorificare a straduintelor stilistice, manifestate progresiv. Filologul si esteticianul se reazema pe o cunoastere adancita a literaturii nationale, privita in legaturile ei cu marile curente literare continentale."

Mihai Ralea

PERPESSICIUS (DIMITRIE ST. PANAITESCU) (1891 - 1971)

OPERA: Scut si targa (1926); Itinerar sentimental (1932); Repertoriu critic (1925); Mentiuni critice (I-5)(1928-1946); Mentiuni de istorie literara si folclor (1957); Alte mentiuni de istorie literara si folclor (1961-1964); Antologia poetilor de azi (2 volume, 1925, 1928); editia monumentala a operei lui Eminescu (vol. I-VI).

"Perpessicius, nu a fost partizantul unei singure scoli literare. A imbratisat cu caldura toate directiile si toate formulele artistice, din convingerea ca un critic literar nu trebuie sa aiba prejudecati sau preferinte (...). Perpessicius ilustreaza in cadrele literaturii romane genul criticii artistice: fina, metaforica, ornamentala, cu o subtila arta a digresiunii. Modelul sau este Remy de Gourmont." Eugen Simion

POMPILIU CONSTANTINESCU (1901 - 1946)

OPERA: Miscarea literara (1927); Opere si autori (1928); Critice (1933); Figuri literare (1938); Tudor Ar-ghezi; Eseuri critice (1947); Scrieri alese (1957).

"Cea ce nu intra in vocatia si de altfel nici in preocuparile lui Pompiliu Constantinescu este expresia literara, ba chiar personalitatea deosebita in propunerea ideilor. Inventia intelectuala e mai redusa si, spre deosebire de M. Ralea, criticul nu tine sa descopere noi puncte de vedere ideologice, sociologice, istorice, nu urmareste farmecul abstract, nu sporeste si nu releva chiar suficient cuprinsul ideologic al operei studiate. Criticul are un stil de lucru si e preocupat de problema valorii pe care intelege s-o stabileasca repede pe baza unei analize pozitive. Nici in analiza propriu-zisa nu cauta a cincea esenta, ci se margineste sa miroasa vinul in palme, sugestibil si prudent, nu mai putin ferm." G. Calinescu

SERBAN CIOCULESCU (1902 - 1989)

OPERA: Viata lui I. L. Caragiale (1940); Dimitrie Anghel (1945); Introducere in poezia lui Tudor Arghezi (1946); Aspecte lirice contemporane (1942); Varietati critice (1966); Aspecte literare contemporane (1972); Itinerar critic, I-II (1973, 1976, 1979); D. Cantemir (1973); Eminesciana (1985); I. L. Caragiale (1967); Medalioane franceze (1971); Poeti romani (1982); Prozatori romani (1977); Viata si opera lui Teodor Varnav (1975); Argheziana (1985); Camil Petrescu (1966); Corespondenta dintre I. L. Caragiale si Paul Zarifopol (1935).

"Conceptia despre geneza intelectuala a criticii l-a dus pe serban Cioculescu la un estetism relativ; dar chiar in lunga sa cariera de foiletonist s-a putut remarca o insistenta inclinare spre istorism, spre document si precizie intelectuala; adevarul, in mentalitatea sa critica, nu este numai un adevar interior, o expresie a simtirii, a gustului si judecatii individuale, el este un adevar circumstantial De aceea, d. Cioculescu a tinut sa aiba si o placere' intelectuala, in plan estetic, in care si-a mentinut actiunea critica; placere evidenta intr-o discutie aproape filologica asupra editiilor critice ale lui Eminescu (asupra editiilor G. Ibraileanu, G. Botez si Mihail Dragomirescu); placere in restabilirea etapelor de evolutie ale unui scriitor, pe baze istorice si estetice, in acelasi timp (Adrian

Maniu, Iosif, Vineanu, Tudor Arghezi, I. L. Caragiale etc); placere in recapitularea unui proces literar (ca in Detractorii lui I. L. Caragiale); placere din reconstituirea unor cariere, cu prilejul unui necrolog critic (C. Bogdan-Duica, Gib Mihaescu, G. Ibraileanu, Matei I. L. Caragiale, Octavian Goga); placeri, cu alte cuvinte, izvorate din studiul documentar, nu numai estetic, al scriitorilor, din precizarea de date, din reimprospatarea de perioade, mai mici, sau mai mari, de istorie literara." - Pompiliu Constantinescu

VLADIMIR STREINU (1902 - 1970)

OPERA: Pagini de critica literara (1938); Clasicii nostri (1943); Estetismul (din Istoria literaturii romane moderne scrisa in colaborare cu s. Cioculescu si T. Vianu) (1944); Literatura romana contemporana (1944); Versificatia moderna (1966); Pagini de critica literara (I-IV. 1966-1977); Calistrat Hogaș (1968); Ion Creangă (1971); Studii de literatura universală (1973). A tradus din Shakespeare si Marcel Proust. Eminescu, Arghezi (1976); Poezie si poeti romani (1983); Poezii (1982); Ritm imanent (1971).

"Obiectivitatea este conditia adevarului, in al carui respect absolut se cladeste critica lui Vladimir Streinu. Prin orgoliul adevarului, oricat de cenusiu, ea infrange vanitatea speculatiei, oricat de stralucitoare. Multi stiu sa "toarca" placut diverse consideratii, gratuite in raport cu opera, nerevelatoare. Cateodata, vocabularul critic aluneca foarte frumos pe deasupra realitatilor artei - previne Vladimir Streinu, subintelegand ca nu orice idee dezvoltata in discurs insemna critica, ci numai ideea tangenta la obiect. Autorul triumfa nu cand izbuteste sa se diferentieze spectaculos, ci cand poate contribui cu propriile sale puteri la consolidarea unui adevar."